

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ES lauku atdzimšanas stratēģija”

(2021/C 37/03)

Ziņotājs: Enda STENSON (IE/EA), Lītrimas grāfistes padomes loceklis**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Ievada piezīmes

1. atzīmē, ka lauku apvidi un vidēji apdzīvoti apgabali veido 88 % no ES teritorijas, tajos dzīvo 55 % ES iedzīvotāju, tur tiek radīti 43 % no ES bruto pievienotās vērtības un nodrošināti 56 % darbvietu. Atzīmē arī to, ka lauku rajoni nav viendabīgi: dažus no tiem ietekmē būtiskas demogrāfiskas problēmas (iedzīvotāju skaita samazināšanās, novecošanas problēmas utt.), kas kavē to ekonomisko un sociālo attīstību. Tāpēc lauku attīstība ir ļoti svarīga Reģionu komitejai un būtisks instruments Lisabonas līgumā izvirzītā teritoriālās kohēzijas mērķa sasniegšanai;

2. uzsver, ka jaunais ilgtermiņa redzējums attiecībā uz lauku apvidiem būtu jāpārveido par konkrētu politikas satvaru – lauku attīstības programmu. Tajā būtu jāierosina virkne integrētu politikas pasākumu, kas lauku kopienām ļautu un palīdzētu izaicinājumus pārvērst priekšrocībās; šie izaicinājumi ir dekarbonizācija, klimata pārmaiņas, digitalizācija, aktīva dabas resursu pārvaldība, ilgtspējīga mobilitāte, taisnīga darba un ienākumu iespējas, paaudžu maiņa, jauno migrantu integrācija un sociālā inovācija;

3. uzsver, ka ar lauku attīstības programmu būtu

- jānodrošina, ka savstarpēji izdevīgas lauku apvidu un pilsētu teritoriju saiknes tiek integrētas visās ES politikas jomās saskaņā ar teritoriālās kohēzijas mērķiem, maksimāli izmantojot lauku apvidu un pilsētu teritoriju ciešo savstarpējo atkarību,
- jādažādo risinājumi un jāintegrē lauku jautājumi visās ES politikas jomās. Lauku apvidu vajadzības ievērojami pārsniedz to, ko var panākt ar lauku attīstības politiku, bet pašlaik paredzētajam ES finansējumam trūkst gan kvantitātes, gan kvalitātes,
- jāaskaņo dažādie noteikumi un Kopīgo noteikumu regulā atkārtoti jāiekļauj Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, lai sekmētu un veicinātu vairāku fondu finansētu projektu īstenošanu lauku apvidos, ne vienmēr saistībā ar lauksaimniecību,
- jāuzrauga ES izdevumi, pastāvīgi pārbaudot to ietekmi uz lauku apvidiem,
- jāpārskata pilsētu teritoriju un lauku apvidu tipoloģija, lai uzlabotu atbalsta mērķtiecīgumu,
- jāpalielina vietējā un reģionālā līmeņa loma lauku politikas izstrādē un pārvaldībā. Ir jāpalielina vietējo rīcības grupu iesaiste šāda veida pārvaldības izvēršanā, jo tās spēj pārstāvēt vietējos apgabalus un īstenot attīstības politiku, kas pielāgota to reģionu prasībām un vajadzībām, kuros iedzīvotāju skaits samazinās vai kurus apdraud demogrāfisks risks, un jāiesaista lauku teritoriju ieinteresētās personas un iedzīvotāji, izmantojot tādas augšupējas iniciatīvas kā LEADER/SVVA (sabiedrības virzīta vietējā attīstība),
- jācenšas novērst iedzīvotāju skaita samazināšanos un sociālo atstumtību, piemēram, atbalstot viedo ciematu iniciatīvu, bioekonomiku un sociālo inovāciju, kā arī mazinot digitālo plaisu;

4. norāda, ka svarīgs mērķis ir formulēt reālu lauku atdzimšanas programmu, kurā ir jāparedz vairāki elementi: atbalsts lauku kopienu ilgtspējai un dinamismam, atbalsts uzņēmumiem, izglītībai, apmācībai, nodarbinātībai un darbvietu radīšanai, tāda pilsētattīstība, kas pielāgota vietējai demogrāfiskajai realitātei, digitālās savienojamības, sabiedrisko pakalpojumu (veselības aprūpes, izglītības, tieslietu utt.) un infrastruktūras savienojamības uzlabošana, ilgtspējīga resursu izmantošana, lauku tūrisma potenciāla atraisīšana veselīgā un daudzveidīgā dabas ainavā, kā arī lauku apvidu jaunrades un kultūras potenciāla izmantošana;

5. uzsver, ka kultūras un bioloģiskā daudzveidība ir cieši saistīta visā Eiropā un kopā veido unikālu reģionu identitāti; veicinot ciešākas reģionu saiknes, tā var ievērojami sekmēt virzību uz Eiropas Savienības ilgtspējas mērķu sasniegšanu. Ir vajadzīga dziļāka izpratne, jo tradicionālās ekoloģiskās zināšanas nav iekļautas lauku attīstības stratēģijās un dabas direktīvās. Ir nepieciešams attīstīt saikni starp cilvēku un dabu, izmantojot biokulturālās daudzveidības koncepciju, kas ir būtisks identitātes elements. Eiropas reģionu bagātīgais dabas kapitāls ir ļoti svarīgs ekonomikai, un tas būtiski veicina ES ilgtspējīgas attīstības un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu. Pastāv dažādas saiknes starp vietējām kopienām un to zemi, bagātīgajām tradicionālajām ekoloģiskajām zināšanām un videi nekaitīgām tehnoloģijām. Šie elementi ir sastopami visā Eiropā arī mūsdienās, tomēr tie ir vairāk jāsaista un jāatzīst visos sabiedrības līmeņos;

6. norāda, ka pašreizējā pandēmijas izraisītā krīze ir atklājusi un saasinājusi vairākas problēmas, ar kurām lauku apvidi saskaras jau ilgi, un vēl steidzamāku padarījusi nepieciešamību nodrošināt lauku atdzimšanu visos Eiropas Savienības reģionos. Lauku apvidus, lauku pilsētas un ciematus smagi skāruši arī šādi faktori: mazāks pieprasījums pēc lauksaimniecības produktiem, jo darbība pārtraukta tūrisma un viesmīlības nozarē; nespēja piesaistīt sistēmiski nozīmīgos sezonālos darba ņēmējus; izteikta sociālā izolācija un salīdzinoši lielāka neaizsargātība pret pandēmiju, jo mazo reģionālo slimnīcu iespējas sniegt pakalpojumus ir ierobežotas;

7. atzīmē, ka ilgākā laikposmā pandēmija var mainīt patēriņa un ražošanas modeļus, tāl darba ieradumus, dzīves kvalitātes nozīmību un mobilitātes veidus un tādā veidā nodrošināt jaunas iespējas ilgtspējīgai izaugsmei lauku reģionos, īpaši tajos, kas atrodas tuvu lielpilsētu centriem un ir labi savienoti ar tiem. Arī ražošanas ķēžu pārvietošanas pārvērtēšana varētu pavērt jaunas iespējas dažos lauku apvidos;

8. atzīmē, ka ES lauku reģioniem ir liels potenciāls rast risinājumus pašreizējām un jaunām problēmām. Lauku reģioni, reaģējot uz klimata pārmaiņām, bioloģiskās daudzveidības zudumu un ekonomisko depresiju, sniedz būtisku ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā un Eiropas zaļā kursa īstenošanā, paredzot pasākumus attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu mazināšanu un uztveršanu (piesaistīšanu), biotopiem un ekonomiskajām iespējām, kā arī izmantojot ilgtspējīgu pārtikas ražošanu un atjaunojamos energoresursus, tomēr apzinoties, ka tieši pilsētu teritorijās lielāks uzsvars jāliek uz SEG emisiju radītā piesārņojuma mazināšanu;

9. iesaka: lai panāktu teritoriālo kohēziju un nodrošinātu līdzsvaru starp pilsētu teritorijām un lauku apvidiem, ir svarīgi ar visiem Eiropas politikas pasākumiem un ar visiem resursiem gādāt par šādu trīs principu ievērošanu:

- lauku apvidos un pilsētu teritorijās nodrošināti **lidzvērtīgi** dzīves apstākļi, kas būtu jāiekļauj kā pamatprincips visās Eiropas politikas jomās,
- visu iedzīvotāju tiesību **vienlīdzība** neatkarīgi no tā, vai viņi dzīvo pilsētās vai lauku apvidos (sk. Pamattiesību hartu),
- līdzekļu un metožu jomā iedibināts **taisnīgums** attiecībā pret visām iesaistītajām personām un teritorijām, īpašu uzsvāru liekot uz apmaiņu un dalīto kompetenci, lai apmierinātu lauku apvidu īpašās vajadzības;

Lauku attīstības politikas finansēšana

10. aicina nākamajā plānošanas periodā vairāk ņemt vērā lauku apvidus, paaugstinot ELFLA izdevumu līmeni un pārliecinoties, ka visās ES politikas jomās lauku attīstībai tiek pievērsta pienācīga uzmanība plašā mērogā, nevis koncentrējoties tikai uz lauksaimniecības jomas jautājumiem;

11. aicina apzināties Eiropas lauku apvidu nozīmību un palielināt lauku attīstībai paredzēto Eiropas budžetu. Satraukumu rada tas, ka jaunais DFS piešķirums ir ievērojami mazāks nekā pašreizējā plānošanas periodā, tāpēc RK aicina to mainīt un palielināt lauku attīstībai paredzēto finansējumu, it īpaši laikposmam no 2023. līdz 2027. gadam; vienlaikus aicina plašā mērogā izmantot jaunus atveseļošanas un noturības fondus un programmas, lai sekmētu lauku attīstību, jo lauku apvidi pieder pie visneaizsargātākajiem;

12. neatbalsta ieceri palielināt līdzfinansējumu KLP otrajam pīlāram, jo tas visnegatīvāk ietekmētu trūcīgākos lauksaimniekus, mazāk attīstītos reģionus un lauku apvidus;

13. ierosina pārvietot līdz 15 % līdzekļu no KLP 1. pīlāra uz 2. pīlāru bez līdzfinansējuma, kā arī papildu 15 % vides un klimata pasākumiem un 2 % jaunajiem lauksaimniekiem;

14. uzsver, ka risinājumi ir jādažādo un lauku jautājumi ir jāintegrē visās ES politikas jomās. Visos struktūrpolitikas pasākumos būtu jāparedz, ka viens no to prioritārajiem mērķiem ir lauku attīstība saskaņā ar Lisabonas līgumā nostiprināto teritoriālās kohēzijas mērķi;
15. aicina jaunajā DFS izveidot lauku attīstības fondu, kas paredzēts tieši lauku apvidiem;
16. uzsver, ka jāpilnveido finanšu instrumenti un ka tie jāpielāgo maza mēroga projektiem, iespējams, izveidojot "lauku attīstības bankas", kas varētu darboties kā starpnieki starp aizdevējiestādēm un aizdevumu saņēmējiem;
17. aicina vairāk saskaņot Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) un citus Eiropas fondus, piemēram, Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF) un programmu "Apvārsnis Eiropa", lai veicinātu lauku apvidu ilgtspējīgu attīstību. Šī sinerģija lauku apvidu dalībniekiem dotu iespēju labāk risināt transversālus jautājumus, uzlabot sadarbību un paaugstināt dzīves kvalitāti lauku apvidos;
18. mudina vienkāršot strukturālos un investīciju fondus un aicina vienkāršot arī ziņošanu un programmu uzraudzību, piemēram, izmantojot jaunās informācijas un saziņas tehnoloģijas;

Lielāka vietējā un reģionālā līmeņa loma lauku politikas pārvaldībā

19. norāda, ka tiesību akta priekšlikumā par KLP stratēģiskajiem plāniem ir vērojama vēlme mazināt vai pat apšaubīt Eiropas reģionu lomu un autonomiju KLP pārvaldībā, uzticot tiem tikai valsts līmenī apstiprinātu pasākumu īstenošanu;
20. iestājas par tādu turpmāko KLP, kas saglabātu tiešu saikni ar lauku teritorijām, aktīvi iesaistot ES reģionus, kuriem ir izšķiroša nozīme lauku attīstības politikas pasākumu noteikšanā un īstenošanā vietējā līmenī;
21. aicina nodrošināt valsts atbalsta noteikumu elastību un ieviest lauku un ciematu atjaunošanas shēmas, kas sekmētu lauku apvidu attīstību. Turklāt vairāk ir jāatzīst vietējo un reģionālo lauku attīstības stratēģiju nozīmība, un šīs stratēģijas ir jāintegrē valstu plānošanas sistēmās. Vietējās un reģionālās pašvaldības var darboties kā inovācijas starpnieki vietējās kopienās;

Iedzīvotāju skaita samazināšanās

22. ar satraukumu norāda uz lauku iedzīvotāju skaita pastāvīgo samazināšanos, ko paātrina primārā sektora attīstība un jauno darbvieta koncentrēšanās galvenokārt pilsētu tuvumā. Tādēļ sarūk pakalpojumu sniegšana lauku apvidos;
23. mudina noteikt kritērijus, kas ļautu identificēt zem NUTS3 robežlīnijas esošus lauku apvidus, kuros ir iedzīvotāju skaita samazināšanās problēma, lai novērstu iedzīvotāju skaita samazināšanos šajos apvidos un mazinātu esošo nelīdzsvarotību;
24. tomēr uzskata, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās dēļ ir vajadzīgi jauni veidi, kā domāt par lauku attīstību, un ka **uz šo samazināšanos nebūtu jāraugās kā uz problēmu, bet varbūt kā uz pozitīvu iespēju;**
25. uzskata, ka iedzīvotāju skaita samazināšanās akceptēšana var sekmēt lauku politikas pasākumu un investīciju lēmumu virzības maiņu tā, lai samazinātu izaugsmes mērogu un ietekmi uz vidi, nodrošināt jaunas iespējas būt radošiem un modernizēt pārvaldību un sabiedriskos pakalpojumus, izmantojot **holistiskākas, proaktīvākas un konkrētai vietai pielāgotas stratēģijas;**
26. mudina izmantot tāldarbu un digitalizāciju, digitālo izglītību un apmācību. Komiteja uzskata, ka mobilais darbs un tāldarbs, kā arī attālināta izglītība un apmācība pašreizējās pandēmijas laikā liecina par potenciālu, kādu varētu realizēt lauku apvidos, ja pakalpojumi būtu pieejami;

27. uzskata, ka attiecībā uz lauku iedzīvotāju skaita samazināšanās un lauku saimniecību pamešanas tendenci ir jāizstrādā lauku politika un stratēģijas, kuru mērķis ir palielināt pamesto teritoriju noturību pret klimata pārmaiņu sekām, piemēram, eroziju, plūdiem vai lieliem ugunsgrēkiem, veicināt oglekļa pēdas samazināšanu un sekmēt dabas un ainavu saglabāšanu. Tādēļ uzskata, ka mežsaimniecības nozares veicināšana un atbalsts kopienām, kurām pieder meži, sniedz lielas iespējas;

28. norāda: lai novērstu stereotipus, ir jānovērtē lauku dzīvesveids un jāneitralizē pilsētas dzīvesveida kultūras un sociālā hegemonija, tādējādi palīdzot uzlabot tēlu un reputāciju tām teritorijām, ko demogrāfiskais risks skar visvairāk, un radot teritoriālo solidaritāti, kā arī aicina veikt "teritoriālās tirgvedības" pasākumus: lauku apvidiem ir jāuzlabo savs tēls un jāpopularizē augsta dzīves kvalitāte, kas būs pieejama cilvēkiem, kuri nolems tur apmesties uz dzīvi. To var paveikt, attīstot reģionālo pārstāvību, paredzot jaunpienācēju uzņemšanas pasākumus un uzlabojot informēšanu par reģionā pieejamajiem darba piedāvājumiem, tostarp tāldarba un attālinātas apmācības iespējām;

29. uzskata, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš jauniešu vajadzībām un jāmudina viņi palikt lauku apvidos. Tāpēc ir jāpaver viņiem vajadzīgās izglītības, prasmju apguves / pārkvalifikācijas un apmācības iespējas, kas ir jānodrošina vietējā līmenī (vajadzības gadījumā arī ar tālmācības palīdzību), lai viņiem mācību dēļ nebūtu jāpamet lauku apvidi, kā arī jāveic pasākumi, lai pēc apmācības viņi varētu atgriezties savā izcelsmes vietā;

30. aicina modernizēt profesionālās izglītības, prasmju apguves / pārkvalifikācijas piedāvājumu lauku teritorijās un nodrošināt tā atbilstību globālās konkurences apstākļiem un vietējo uzņēmēju vajadzībām, turklāt daļu Eiropas Sociālā fonda (ESF) līdzekļu novirzīt profesionālajai apmācībai lauku teritorijās;

31. atkārtoti aicina Eiropas Komisiju un dalībvalstis, lai tās, popularizējot pasākumus, kas palīdz vieglāk panākt darba un privātās dzīves līdzsvaru⁽¹⁾, proaktīvāk veicinātu un sekmētu sieviešu uzņēmējdarbību lauku apvidos, paplašinot aprūpes un palīdzības pakalpojumu piedāvājumu attiecībā uz bērniem un apgādājamiem ģimenes locekļiem;

Zaļa izaugsme

32. atzīmē, ka lauku apvidiem ir jāizmanto iespējas attīstīt vietējās enerģētikas un pārtikas ekosistēmas un stiprināt lauku/pilsētu integrāciju;

33. uzskata, ka ir svarīgi pastiprināt sieviešu līdzdalību un atrašanos vadībā vietējās rīcības grupās un lauku attīstības tīklos, atzīstot sieviešu veikuma būtisko nozīmi lauku apgabalu teritoriālajā, ekonomiskajā un sociālajā strukturēšanā;

34. atzinīgi vērtē Eiropas zaļo kursu un stratēģiju *Farm2Fork* un uzskata, ka šīs iniciatīvas var radīt darbvietas un novērst saimnieciskās darbības aizplūšanu no lauku apvidiem. Ir vajadzīgi ieguldījumi, lai gūtu labumu no sabiedrības virzītiem, ilgtspējīgiem projektiem, kas būtu orientēti uz tādiem aprītes ekonomikas modeļiem, kuros tiktu paaugstināta ražošanas ķēžu vērtība, radot darbvietas un samazinot oglekļa dioksīda pēdu;

35. atbalsta trīskārši – ekonomiski, sociāli un ekoloģiski – ilgtspējīgu KLP, kas ar savu vides standartu starpniecību būtu vēl viens instruments, ar ko īstenot stratēģiju "No lauka līdz galdam" un Biodaudzveidības stratēģiju, kā arī sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķus;

36. iesaka apmācīt un finansēt lauksaimniekus, lopkopjus un mežsaimniekus, tādējādi arī ilgtspējīgas dabiskās vides pārvaldības un viņu ražojumu tirgvedības jomā paverot jaunas iespējas līdzās ražojumiem enerģētikas, tūrisma un oglekļa dioksīda uzglabāšanas nozarē un vietējās ekosistēmās. Lielāks atbalsts būtu jāsniedz kooperatīvo uzņēmumu izveidei, lai apvienotu mazos ražotājus visās nozarēs;

Digitālā savienojamība

37. atzīmē, ka liela daļa šo ieguldījumu ir koncentrēta uz teritorijām ar augstu iedzīvotāju blīvumu, taču prioritāriem vajadzētu būt ieguldījumiem lauku apvidos, lai nodrošinātu, ka lauku apvidiem ir atbilstoša digitālās savienojamības infrastruktūra, piemēram, digitālie un inovācijas centri, kas paver attālinātas izglītības un tāldarba iespējas, nodrošina telpu uzņēmējdarbībai un apmāca cilvēkus izmantot jaunās tehnoloģijas, kuras palīdzēs, piemēram, popularizēt un laist tirgū vietējos produktus;

⁽¹⁾ OV C 225, 27.7.2012., 174. lpp. un OV C 207, 30.6.2017., 57. lpp.

38. uzsver, ka lauku konkurētspējai un ekonomikas izaugsmei ļoti svarīgi ir ātrdarbīgi telesakaru tīkli un ka ir jācenšas nodrošināt vienādas spējas visiem reģioniem saskaņā ar mērķiem, kas izvirzīti Eiropas digitalizācijas programmā 2020. gadam;

39. uzsver, ka Atvērto tīklu un noturības mehānismam, kura budžets ir 560 miljardi euro, līdzekļi būtu jāiegulda savienojamības paplašināšanā un uzlabošanā un uzsvars jāliek uz lauku un pilsētu teritoriju digitālās plaisas mazināšanu;

40. aicina

— atzīt ES līmeni, ka sabiedrībai ir tiesības uz interneta pieejamību un ka ir jāpaātrina ātrgaitas interneta nodrošināšana lauku apvidos,

— atbalstīt maza mēroga projektu iespējas piekļūt finansējumam, ko ieguldīt platjoslas tīklos,

— atzīt nepieciešamību digitalizēt sabiedrisko pakalpojumus, izvērst apmācību dažādām iedzīvotāju vecuma grupām digitālo tehnoloģiju izmantošanā un pielāgot apmācību mērķauditorijai,

— veikt pasākumus, lai sekmētu MVU apmācību, informētību un attīstību IKT jomā,

— atbalstīt interneta pakalpojumu uzņēmumus, lai tie varētu piedāvāt pārklājumu visā teritorijā;

Pakalpojumu pieejamība

41. uzsver, ka lauku kopienām ir tiesības uz standarta pamatpakalpojumiem, piemēram, veselības aprūpes (ģimenes ārsta) pakalpojumiem, pasta, banku un apdrošināšanas pakalpojumiem lauku apvidos, politiskās līdzdalības iespējām, kā arī mākslas un kultūras iespējām;

42. norāda, ka digitālās infrastruktūras pieejamības trūkums pārklājas ar pakalpojumu pieejamības trūkumu, un aicina dalībvalstis visu teritoriju iedzīvotājiem un lauku apvidos izvietotajiem uzņēmumiem nodrošināt saskaņotu pieejamību. Var izveidot daudzfunkcionālus centrus, kas kalpotu kā attālinātas izglītības, tāldarba, apmācības, veselības aprūpes un e-veselības centrs, kafejnīca, pasta nodaļa, radošā telpa, mobilā ražošanas laboratorija un kopienas centrs;

43. norāda, ka ir vajadzīgas ilgtspējīgas/novatoriskas transporta sistēmas, lai nodrošinātu piekļuvi pamatpakalpojumiem, uzskatot šādus transporta veidus par sabiedrisko pamatpakalpojumu paplašināšanas līdzekli, lai tie būtu pieejami ne tikai pašvaldībās ar lielāku iedzīvotāju skaitu, bet arī mazākajās lauku apvidu pašvaldībās;

Dzīves kvalitāte

44. atzīmē, ka ekonomikas izaugsme un darbvietu radīšana ir svarīga, taču, lai panāktu, ka lauku teritorijas ir ne tikai ilgtspējīgas, bet arī pievilcīgas vietas dzīvošanai, ir vajadzīgs arī pietiekams kvalitatīvu piedāvāto pakalpojumu, mājokļu, izglītības un apmācības, mūžizglītības un veselības aprūpes iespēju klāsts;

45. atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar Eiropas Komisijas 2020. gada 19. februārī ierosināto Datu stratēģiju tiek veidota sadarbspējīga datu infrastruktūra ar specializētām datu telpām (piemēram, mobilitātes datu telpu, vides datu telpu, lauksaimniecības datu telpu, administratīvo datu telpu, veselības datu telpu, enerģētikas datu telpu), kuru pamatā ir Eiropas telpisko datu infrastruktūra saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK⁽²⁾ (INSPIRE) kā transversālu elementu un kuras tādējādi var ilgtspējīgi un efektīvi nodrošināt publiskos un privātos pakalpojumus lauku apvidos;

46. aicina ar novatorisku rīcības plānu novērst problēmas transporta savienojamībā ar lauku, kalnu, salu un tālākajiem reģioniem; mudina visiem cilvēkiem nodrošināt ilgtspējīgas mobilitātes iespējas, veicinot jaunu, tīru un alternatīvu pārvadājumu – gan pasažieru, gan kravu pārvadājumu – attīstību (elektrotransportlīdzekļi vai ar ūdeņradi darbināmi transportlīdzekļi, automobiļu koplietošana un līdzbraucēju uzņemšana, kā arī dažādu pakalpojumu veidu apvienošana izmaksu samazināšanas nolūkā – pārvadājumi pēc pieprasījuma);

47. aicina pašvaldības izmantot tādu sadarbības veidu kā "pilsētu un lauku teritoriju savstarpības līgumi", kuros tiek atzīta lauku teritoriju daudzveidība un ar kuriem tiek stiprināta pilsētu un lauku teritoriju saikne;

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

48. norāda, ka šāda teritoriālā plānošanas pieeja ir jāpapildina ar plašākām stratēģijām, kurās tiktu atzīts, ka policentriskam pilsētu tīklam ir liela nozīme ar šīm lielpilsētu teritorijām saistīto teritoriju, tostarp tuvumā esošo mazo un vidējo pilsētu, attīstībā. Mērķis ir mazināt pilsētu un lauku teritoriju plaisu, veicinot abpusēji izdevīgas partnerības tādās jomās kā vides aizsardzība un enerģētikas pārkārtošana, ekonomikas attīstība, pakalpojumu kvalitāte un pārvaldes organizācija, kā arī mazināt plaisu starp pilsētu un lauku kopienām izglītības un apmācības jomā;

49. atzinīgi vērtē projekta SIMRA ⁽³⁾ (sociālā inovācija novārtā atstātos lauku apvidos) rezultātus, kas liecina, ka sociālā inovācija var būt būtisks elements tādu lauku problēmu risināšanā kā izceļošana, lauku uzņēmumu dažādošana, klimata pārmaiņas, dzīvesveida maiņa un lauku ekonomikas pārstrukturēšana;

50. atzinīgi vērtē mērķorientētos uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus programmai "Apvārsnis 2020" atkarībā no sociālās inovācijas attīstības pakāpes un aicina šo uzlabojumu ieviest visos Eiropas strukturālajos un investīciju fondos (ESI fondos);

Viedi lauku apvidi un ciemati

51. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas iniciatīvu "ES rīcības plāns viediem ciematiem", kas ir pirmais solis ceļā uz to, lai atzītu, ka ir vajadzīgi mērķtiecīgi pasākumi, kas atbalstītu lauku apvidu kā ilgtspējīgu dzīves, mācību un darba vietu atdzimšanu. Taču ar to nepietiek;

52. atzīmē, ka RK atzinumā par tematu "Viedie ciemati" minēts aicinājums šo programmu integrēt visās politikas jomās un finansēšanas iespējās. Tas attiecas ne tikai uz platjoslas nodrošināšanu, bet arī uz to, kā rast viedas iespējas attīstīt energoapgādi un pakalpojumus kopienām un patiesi revolucionizēt veidu, kā infrastruktūru integrēt lauku apvidos;

53. atzinīgi vērtē Eiropas Lauku attīstības tīkla (ENRD) ierosināto lauku attīstības pasākumu kopumu, ko dalībvalstis var īstenot, lai atbalstītu viedos ciematus un tādējādi sociālo inovāciju. Šie pasākumi ir sadarbība (it īpaši LEADER), zināšanu apmaiņa, KLP tīkli, jauno uzņēmēju darbības uzsākšana un lauku jaunuzņēmumu un jaunu ražotņu izveide, ieguldījumi utt. Vienlaikus gan ir uzsvērts, ka vajadzīgi elastīgāki inovācijas atbalsta pasākumi ar lauksaimniecību nesaistītās darbības jomā, kas būtu integrēti un sekmētu pamatdarbību, kā arī pavērtu iespēju veicināt bioekonomiku un paaugstināt reģiona vērtību; šādi pasākumi ir jaunuzņēmumu radīšanas veicināšana, kā arī iespēja atbalstīt ar lauksaimniecību nesaistītu uzņēmumu attīstību; šāda iespēja būtu jāparedz KLP stratēģisko plānu regulas 69. pantā;

54. aicina nodrošināt, ka vidēji lielas lauku pilsētas var piekļūt finansējumam, kas paredzēts pilsētām; norāda, ka šīm pilsētām ir būtiska nozīme lauku apvidos un ka to izmēra dēļ tām bieži tiek liegta iespēja piedalīties programmās;

55. norāda uz jaunās LEADER programmas, sabiedrības virzītas vietējās attīstības (kas ir no vairākiem fondiem finansēta iniciatīva) un citu augšupēju iniciatīvu pozitīvo lomu;

56. norāda, ka lauku apvidu gadījumā runa ir par to iedzīvotājiem un kopienām, kā arī par viņu dzīves vidi. RK uzskata, ka, īstenojot ES lauku vides aktīvas pārvaldības un saglabāšanas politiku un integrējot lauku apvidu vajadzības dažādās programmās un politikas jomās, varētu labāk gādāt, lai lauku apvidi būtu lieliska vieta, kur dzīvot, veikt ražošanu, strādāt un audzināt bērnus.

Briselē, 2020. gada 10. decembrī.

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽³⁾ <http://www.simra-h2020.eu/>